

Vedlegg 1 – Høringsnotat

Høring om forslag til forskrift om endring i forskrift av 22. mai 2018 nr. 741 om opplæring i periodisk kontroll av kjøretøy (kontrollopplæringsforskriften)

Trafikant og
kjøretøydivisjonen
Tilsynsavdelingen
~~16. juni 2022~~ 21. juni
2022
Vår ref.: 22/118447

Innholdsfortegnelse

Innholdsfortegnelse	2
1 Innledning	3
2 Bakgrunn	3
3 Høringens oppbygning.....	4
4 Endringsforslagene	4
4.1 Krav til utstyr og undervisningslokale.....	4
4.2 Veiledning om oppfriskningsopplæringens innhold	10
4.3 Utvide adgangen til å endre modulrekkefølge	13
4.4 Elevantall ved nettbasert undervisning i virtuelt klasserom	14
5 Økonomiske og administrative konsekvenser	15
6 Høringsfrist.....	16

Høring om forslag til forskrift om endring i forskrift om opplæring i periodisk kontroll av kjøretøy

1 Innledning

Statens vegvesen sender med dette på høring forslag om endringsforskrift til forskrift av 22. mai 2018 nr. 741 om opplæring i periodisk kontroll av kjøretøy (kontrollopplæringsforskriften).

2 Bakgrunn

Kravet om kontrollopplæring for kontrollører som skal utføre periodisk kjøretøykontroll ble innført 1. oktober 2018. Kontrollører tilsatt i kontrollorgan før 1. oktober 2018 fikk mulighet til kunne få personlig godkjenning som kontrollør, dersom de gjennomførte en tilpasset grunnopplæring innen 1. oktober 2022. Dette har mange kontrollører benyttet seg av.

Opplæringsvirksomhetenes kurstilbud har siden 2018 derfor i overvekt vært tilbud om tilpasset grunnopplæring, i tillegg til fullstendig grunnopplæring. Ettersom en kontrollørgodkjenning må fornyes gjennom oppfriskningsopplæring hvert femte år, må vi anta at behovet og etterspørselen etter oppfriskningsopplæringen nå vil bli økende fra 2023.

Overgangsperioden er over den 1. oktober 2022 og forskriften har vært i bruk over noen år. Fra 2019 og frem til i dag har Statens vegvesen gjennomført 77 tilsyn med totalt 14 godkjente opplæringsvirksomheter. Det har vært gjennomført både undervisning fra faste undervisningssteder og ambulering undervisning (omreisende undervisning), og Statens vegvesen har ført tilsyn med begge disse måtene å tilby opplæring på.

Det har for det meste blitt gjennomført undervisning og ført tilsyn med undervisning knyttet til den tilpassede grunnopplæringen, som er på 23 timer. Erfaringene fra tilsynet er likevel overførbar til vurdering av krav stilt til den fullstendige grunnopplæringen, som er 60/68 timer. Den tilpassede grunnopplæringen er sammenlignbar med innholdet i den fullstendige grunnopplæringen, men den er vesentlig mindre i omfang. Vi mener derfor at de endringene eller tilpasningene vi har sett behov for gjennom tilsyn med tilpasset grunnopplæring, også gjør seg gjeldende i minst like stor grad for den fullstendige grunnopplæringen. Vi kan vanskelig se for oss at opplæringen av mye større omfang, vil kunne gjennomføres uten å støte på tilsvarende utfordringer som ved den tilpassede opplæringen.

Videre har vi, etter vår oppfatning, hatt en god dialog med opplæringsvirksomhetene, inkludert årlige samarbeidsmøter, og vi har mottatt tilbakemeldinger og innspill fra disse om

behov for endringer eller presiseringer de har sett gjennom sine opplæringstilbud og praktiske tilnærminger til forskriftens krav.

På bakgrunn av vår erfaring og bransjens tilbakemeldinger foreslår Statens vegvesen derfor å gjøre noen mindre endringer og presiseringer i forskriften. Vi ønsker å få på plass eventuelle endringer i forkant av at behovet for oppfriskningsopplæring melder seg for fullt i bransjen, noe som vi forventer vil skje fra 2023.

3 Høringens oppbygning

Videre i høringsnotatet vil vi presentere de ulike endringsforslagene. Vi vil først se på de relevante bestemmelsene i forskriften slik de er formulert og praktisert i dag, samt Statens vegvesens vurdering av hvilke endringer eller presiseringer vi har funnet behov for. Deretter vil vi gå gjennom forskriftsendringene vi foreslår, tilknyttet det enkelte endringsforslaget.

Alle forslag til endringer i forskriften vil gjengis i høringsnotatet. Endringer vises i *kursiv*. Alle forslag til forskriftsendringer kan leses samlet i det vedlagte forslaget til endringsforskrift.

4 Endringsforslagene

4.1 Krav til utstyr og undervisningslokale

4.1.1 Gjeldende rett

Forskrift om opplæring i periodisk kontroll av kjøretøy (kontrolloppføringsforskriften) stiller i dag en del krav til opplæringsvirksomhetenes lokaler og utstyr.

I § 2 bokstav d er opplæringsplan definert som en plan som skal vise hvordan opplæringsvirksomheten tenker å legge til rette for at opplæringen skal oppfylle forskriftens krav:

Plan som viser hvordan den enkelte opplæringsvirksomhet oppfyller forskriftens krav med de ressurser den har til rådighet. Planen skal gi opplysninger om virksomhetens opplæringspersonell, undervisningsmateriell, utstyr samt redegjøre for undervisningsmetoder, arbeidsmåter og gjennomføringen av de ulike modulene.»

En virksomhet som søker om godkjenning som opplæringsvirksomhet skal legge frem en opplæringsplan i forbindelse med søknaden, jf. § 5 tredje ledd. § 5 stiller blant annet krav til hva som skal til for å få godkjenning som opplæringsvirksomhet. Tredje ledd lyder slik:

Det må fremlegges dokumentasjon som viser at søkeren oppfyller faglige, pedagogiske og administrative forutsetninger for å kunne tilby opplæring i samsvar med forskriften.

Godkjenning gis etter skriftlig og dokumentert søknad til Vegdirektoratet på fastsatt skjema. Søknaden skal inneholde

a) *opplysninger om hvilken kategori opplæringsvirksomheten søker godkjenning for*

- b) virksomhetens forretningsnavn og organisasjonsnummer, opplysninger om geografisk forretningssted, undervisningsmateriell og utstyr som skal brukes i teoretisk og praktisk opplæring*
- c) opplæringsplan definert i § 2 som viser hvordan virksomheten oppfyller forskriftenes krav med de ressurser den har til rådighet*
- d) opplysninger om opplæringsansvarlig og opplæringspersonellens kvalifikasjoner og faglige bakgrunn.*

Av § 5 fjerde ledd gis Statens vegvesen adgang til å stille ytterligere vilkår til godkjenningen.

Betydningen av ordlyden i § 5 ble nærmere utdypet i høringsnotatet utarbeidet i tilknytning til høringsprosessen før forskriften ble vedtatt. I disse forarbeidene kommenteres kravet om å fremlegge en utarbeidet opplæringsplan slik: «bokstav c krever vi at søkeren fremlegger et utkast til opplæringsplan. En opplæringsplan er et viktig måleinstrument for tilsynet og skal vise hvordan den aktuelle opplæringsvirksomheten oppfyller kravene i forskriften. Opplæringsplanen skal gi opplysninger om opplæringsinstitusjonens opplæringspersonell, undervisningsmateriell og teknisk utstyr samt gjøre rede for hvilke undervisningsmåter virksomheten vil benytte seg av, arbeidsmåter og den nærmere gjennomføringen av de enkelte modulene, med utgangspunkt i forskrift og utfyllende læreplan. Opplysningen har til formål å gi Vegdirektoratet grunnlag for å vurdere om søkeren tilfredsstiller de faglige, pedagogiske og administrative krav satt i forskriften til virksomheten.»

Forarbeidene beskriver videre:

«Vi har valgt å kreve opplæringsplan på godkjenningstidspunktet. Læresteder som vil tilby utdanning etter yrkessjåførforskriften må også fremlegge dette for å få godkjenning. Vi anser det hensiktsmessig å kvalitetssikre opplæringen søkeren ønsker å tilby før de starter opplæringen. Dette vil fange opp eventuelle avvik i opplæringen på et tidlig tidspunkt.»

Gjennom vilkåret om at opplæringsplanen skal fremlegges på godkjenningstidspunktet for kvalitetssikring, gir forskriften Statens vegvesen som godkjenningsmyndighet tydelig anledning til å vurdere om kvaliteten på den planlagte opplæringen er tilstrekkelig.

Opplæringen skal gjenspeile opplæringsplanen. Det gjelder også når opplæringsvirksomheten tilbyr opplæring utenfor fast undervisningslokale. Statens vegvesen vil som godkjenningsmyndighet kunne sikre et likere kvalitetsnivå på opplæringstilbudet gjennom veiledning om hva Statens vegvesen anser som innenfor «forskriftens krav». Veiledning knyttet til undervisningens innhold skjer i dag i hovedsak gjennom læreplanene, jf. § 4 tredje ledd. Øvrig veiledning, eksempelvis knyttet til lokaler og utstyr har ikke vært nedtegnet og tilgjengelig på samme måte som læreplanene.

I høringsnotatet kommenteres også kravet om å opplyse om geografisk tilholdssted. «I bokstav b) kreves det at søkeren gir opplysninger om virksomhetens navn og organisasjonsnummer samt geografisk tilholdssted. Med geografisk tilholdssted menes virksomhetens kontoradresser og eventuelle adresser der opplæring foregår. For å kunne gjennomføre tilsyn er det nødvendig å ha kjennskap til hvor virksomheten holder til. I tillegg

må søknaden inneholde opplysninger om undervisningsmateriell og utstyr som skal brukes i den praktiske og teoretiske opplæringen.»

Ordlyden «geografisk forretningssted, undervisningsmateriell og utstyr» i § 5 tredje ledd kunne tenkes også å omfatte undervisningslokalene. På høringstidspunktet så vi imidlertid ikke behovet for å stille noe nærmere krav undervisningsstedet, og det ble derfor ikke stilt krav om at opplæringsvirksomhetene skulle dokumentere planlagt lokasjon for undervisningen på godkjenningstidspunktet. I forarbeidene begrunnes dette slik:

«Det vil være vanskelig for den enkelte tilbyder å vite nøyaktig hvilke undervisningslokaler de vil anvende på godkjenningstidspunktet. Lokalene som vil brukes vil nok være avhengig av etterspørsel og geografisk tilknytning. Vi har derfor valgt å ikke oppstille dette som et krav for å få godkjenning som opplæringsvirksomhet. Informasjon om kurssted vil måtte etterspørres av tilsynet før evt. tilsyn.»

Forskriften § 7 stiller administrative krav til opplæringsvirksomheten. I bokstav a stilles det krav til utstyret og undervisningslokalet:

Opplæringsvirksomheten skal

a) Ha tilgang på relevant utstyr og undervisningslokale som er nødvendig for å gjennomføre den undervisning lærestedet er godkjent for

Forarbeidene kommenterer bestemmelsen slik: «Når det gjelder bokstav a) må det kunne forventes at søkeren tilfredsstiller de samme krav til lokaler og teknisk utstyr som gjelder for kontrollorgan da en stor del av opplæringen gjelder kontrollgjennomføringen. Vi ser for oss at opplæringsvirksomheter vil benytte seg av kontrollorganene sine lokaler og kontrollutstyr i denne forbindelse. Øvrig undervisning kan skje i klasserom eller gjennom e-læring såfremt det er mulig.»

Når det ikke ble satt nærmere krav til selve undervisningsstedet i forskriften, skyldes dette stort sett to forhold: For det første var dette en helt ny forskrift om en ny opplæring, som man ikke hadde noe erfaring med fra før. Statens vegvesen ønsket ikke å detaljregulere forhold vi ikke hadde erfaring med. For det andre var hovedfokuset på vedtakelsestidspunktet overgangsordningen og å tilrettelegge for at de godt over 10 000 kontrollørene, som ble meldt inn i ordningen, skulle få gjennomført den tilpassede grunnopplæringen innenfor den relativt korte overgangsperioden. Det var derfor viktig for Statens vegvesen at tilbudet om tilpasset opplæring ble lett tilgjengelig ved blant annet god geografisk spredning.

4.1.2 Statens vegvesens behovsvurdering

4.1.2.1 Fast undervisningslokale for grunnopplæringen

Gjennom tilsyn med opplæringsvirksomhetene har Statens vegvesen sett behov for å kunne vurdere det stedet der undervisningen i grunnopplæringen skal skje og presisere kravene stilt til utstyret i den praktiske undervisningen for å bidra til at opplæringen sikres den kvaliteten vi mener den bør ha.

I hovedsak innebærer dette at undervisningen bør skje på enten én eller flere faste lokasjoner, som i utgangspunktet skal dokumenteres på godkjenningstidspunktet.

Statens vegvesen ønsker med dette at det ikke skal være adgang til å gjennomføre grunnopplæring fra andre lokasjoner enn *faste* undervisningslokaler. Statens vegvesen ønsker altså ikke at grunnopplæringen skal kunne tilbys som ambulerende opplæring.

Vi mener markedet har etablert seg godt med de 14 godkjente opplæringsvirksomhetene vi har i dag. Usikkerheten rundt etterspørselen etter denne type opplæring er ikke lenger som den var da kravet om opplæring i periodisk kontroll var nytt. Hensynet til hvor det geografisk er etterspørsel, som forarbeidene viser ble tillagt vekt i vurderingen av hva som skulle dokumenteres på godkjenningstidspunktet, er ikke lenger aktuelt på samme måte når tilbudet om tilpasset grunnopplæring utgår 1. oktober 2022. Antall personer som vil bli kontrollører og må gjennomføre den fullstendige grunnopplæringen, forventes å være på et langt lavere nivå sammenlignet med perioden da det hovedsaklig ble gjennomført tilpasset grunnopplæring.

Videre har opplæring som holdes utenfor faste undervisningslokaler vist seg å ha gjentagende avvik. Siden 2019 har det blitt gjennomført 77 tilsyn med opplæringsvirksomheter og av disse har 31 tilsyn resultert i reaksjoner på forskriftsbrudd. Dette dreier seg som nevnt i hovedsak om tilpasset opplæring, men

- alle disse 31 tilsynene har medført skriftlig pålegg om retting av avvik
- 6 av tilsynene har i tillegg medført skriftlig advarsel

Av disse tilsynene ser vi at det er den opplæringen som gjennomføres utenfor fast undervisningslokale (ambulerende) som har dårligst kvalitet. Hele 5 av de 6 tilsynene som har resultert i både pålegg om retting og advarsel knytter seg til opplæring gjennomført utenfor fast undervisningslokale. Vi mener dette klart indikerer at grunnopplæringen må skje fra faste opplæringssteder for at kvaliteten skal bli tilfredsstillende.

Vi legger til grunn at elever som skal gjennomføre fullstendig grunnopplæring normalt ikke har erfaring med periodisk kjøretøykontroll. Den fullstendige grunnopplæringen er det viktigste verktøyet for å sette elevene i stand til å kunne utføre periodisk kontroll på en riktig måte, i tråd med pålagte krav, regelverk og instruksjoner. Denne yrkesopplæringen danner grunnlaget for hvordan kontrollgjennomføringen blir i Norge og det er derfor essensielt at denne opplæringen er av riktig kvalitet.

Statens vegvesen finner at samme behovet for fast undervisningslokale ikke har meldt seg for oppfriskningsopplæringen, da denne er betraktelig mindre omfattende i både omfang og tid. Oppfriskningsopplæringen som er på 14 timer, er ment å være tilrettelagt for å kunne tilbys nært eller hos virksomheter. Dette for å unngå at oppfriskningsopplæringen, som må gjennomføres hvert femte år, medfører mer tapt arbeidstid og ressurser for en aktiv bransje enn strengt nødvendig. Erfaringene fra tilsyn med ambulerende opplæring er at denne generelt har en dårligere kvalitet når det gjelder den praktiske delen, og vi ser derfor behov for å presisere at gjeldende krav stilt til lokaler og utstyr også gjelder når opplæringsvirksomhetene driver ambulerende oppfriskningsopplæring.

4.1.2.2 Presisere krav til utstyr

Tilsynsstatistikken vi gjennomgikk ovenfor viste at tilsyn med opplæringsvirksomhetene i flere tilfeller har resultert i pålegg om retting og advarsler. I tillegg til at påleggene gjelder avvik som knytter seg til opplæring utenfor faste undervisningslokaler, ser vi også at avvikene i stor grad omfatter den praktiske opplæringen generelt, blant annet kontrollfasiliteter, utstyr og kjøretøy som benyttes til undervisning. Advarslene som er ilagt, knytter seg til manglende kalibrering av utstyr og til gjennomføringen av den praktiske delen av opplæringen. Statens vegvesen ser derfor behov for å presisere kravene stilt til utstyr som brukes i undervisningen eller som det undervises i.

4.1.2.3 Retningslinjer om krav til lokaler og utstyr

Den fullstendige grunnopplæringen er av et betydelig større omfang enn både den tilpassede grunnopplæringen og oppfriskningsopplæringen. Den retter seg i hovedsak mot dem som ønsker kontrollørkompetansen som en videreutdanning, gjerne tilknyttet fagbrev i videregående opplæring. Statens vegvesen mener det er viktig at kvaliteten i opplæringen sikres gjennom en lik og tydelig forståelse av hva kravene stilt til blant annet lokasjonen og utstyret innebærer.

På den bakgrunn ser vi at det er behov for å tilgjengeliggjøre en generell veiledning om hva Statens vegvesen mener at kravene som forskriften stiller til lokaler og utstyr innebærer. Statens vegvesen ser behov for at slik veiledning skjer i retningslinjer.

Videre mener vi det blir særlig viktig at en nærmere forklaring av kravene gjøres tilgjengelig i et skriftlig format, ettersom forskriftsendringene vi foreslår i denne høringen ikke innebærer de største forandringene i forskriftens ordlyd. Forskriftsendringene vi foreslår er likevel utformet med tanke om å stramme inn og presisere kravene til undervisningslokale for grunnopplæringen, samt krav til utstyr og dokumentasjon på godkjenningstidspunktet. Å utarbeide retningslinjer vil tydeliggjøre hva som ligger i kravene, herunder hva som eventuelt er endret fra hvordan til dels samme ordlyd har vært tolket og praktisert frem til nå.

Statens vegvesen vil presisere at krav til godkjenning fremgår av forskriften og skal ikke reguleres av retningslinjene. Vi mener forskriftens ordlyd og formål i seg selv gir hva kravene til godkjenning innebærer og hvilket kvalitetsnivå som forventes av opplæringen det gis godkjenning for. Retningslinjene vil kun være et verktøy for å eksemplifisere og gi nærmere forklaringer rundt enkelte krav til godkjenning.

4.1.3 Nærmere om forslaget til endring

4.1.3.1 Endring i §§ 5 og 11: Krav om at grunnopplæring i faste undervisningslokaler

Statens vegvesen foreslår å stille krav om at grunnopplæringen kun skal gjennomføres i faste undervisningslokaler og at dokumentasjon på lokaler som skal benyttes skal fremlegges på godkjenningstidspunktet. Grunnopplæring skal ikke kunne gjennomføres utenfor et fast undervisningslokale (ambulerende), slik som oppfriskningsopplæringen.

Det vil være mulig å ha flere faste undervisningslokaler tilknyttet en godkjenning, og en allerede godkjent opplæringsvirksomhet kan utvide virksomheten med flere faste opplæringslokaler for grunnopplæring. Disse må i tilfelle meldes til og vurderes av Statens vegvesen, som ved en søknad om godkjenning, men vil ikke generere noen ny godkjenning og følgelig heller ikke nytt gebyr, jf. § 7 bokstav f og § 6.

Vi foreslår å legge til et krav om at en søknad om godkjenning skal inneholde opplysninger om «fast undervisningslokale» i § 5 tredje ledd, der de øvrige kravene til en søknad om godkjenning er listet opp. Vi foreslår å legge til «fast undervisningslokalet» til bokstav b, da dette tematisk passer godt med kravet til opplysninger om «undervisningsmateriell og utstyr som skal brukes i teoretisk og praktisk opplæring», som fremgår her:

b) virksomhetens forretningsnavn og organisasjonsnummer, opplysninger om geografisk forretningssted, *fast undervisningslokale*, undervisningsmateriell og utstyr som skal brukes i teoretisk og praktisk opplæring

Forskriften § 5 er generell for søknad om og godkjenning av både grunn- og oppfriskningsopplæring. Kravet om at en søknad skal opplyse om fast undervisningslokale gjelder likevel kun for grunnopplæringen og kommer bare til anvendelse for oppfriskningsopplæringen dersom denne ikke skal være ambulerende. En søknad om oppfriskningsopplæring fra et fast undervisningslokale, skal følgelig også inneholde opplysninger om dette lokalet, jf. forslaget til ny ordlyd i § 5 tredje ledd bokstav b.

Kravet om fast undervisningslokale er ufravikelig for grunnopplæringen. Vi foreslår derfor at kravet tydeliggjøres ved også å få det frem i § 11, der øvrige rammer rundt grunnopplæringen er regulert, eksempelvis opplæringsløpene og timeantallet. Kravet om at grunnopplæring skal skje i faste undervisningslokaler foreslås lagt til i den eksisterende ordlyden i sjette ledd, slik at det kommer frem at den ordinære undervisningen i grunnopplæringen skjer i faste undervisningslokaler:

«Grunnopplæringen består av 60 timer i kategori A Lette, 68 timer i kategori B Tunge og 60 timer i kategori C Traktor ved ordinær undervisning ved *fast undervisningslokale*.»

4.1.3.2 Endring i §§ 12 og 28: presisere forholdet til krav i forskrift om periodisk kontroll av kjøretøy

Statens vegvesen foreslår å henvise til forskrift 13. mai 2009 nr. 591 om periodisk kontroll av kjøretøy (pkk-forskriften) i § 12. *Hovedmål for grunnopplæringen* og § 28. *Hovedmål for oppfriskningsopplæringen*. Dette for å tydeliggjøre at det er å utføre periodisk kontroll av kjøretøy i tråd med pkk-forskriften og tilhørende kontrollinstruks, som opplæringen skal gi elevene tilstrekkelig kunnskap, ferdigheter og holdninger til, eller som elevene skal være oppdatert på etter oppfriskningsopplæringen. Ved å henvise til pkk-forskriften i § 12 første ledd og § 28, ønsker vi å presisere at selve undervisningen også må være i tråd med krav som er regulert i pkk-forskriften, herunder krav stilt til utstyr og kontrollmetode. Vi viser til forarbeidenes kommentarer til § 7, gjengitt i punkt 4.1.1, som gjelder nettopp dette.

Denne presiseringen medfører altså ingen materielle endringer i kravet til utstyret brukt i undervisningen. Utstyret som brukes, og som det gis opplæring i, skal eksempelvis oppfylle

kravene stilt til dette i pkk-forskriften, herunder de spesifikke utstyrskravene og krav om vedlikehold og kalibrering av utstyr, jf. pkk-forskriften § 8.

4.1.3.3 Endring i § 5: hjemmel for å gi retningslinjer for godkjenning

Statens vegvesen foreslår å hjemle adgang for Statens vegvesen til å gi nærmere beskrivelse av godkjenningskravene i § 5 fjerde ledd:

Statens vegvesen kan gi nærmere retningslinjer for godkjenning og sette vilkår for godkjenningen.

Statens vegvesen tar sikte på å ha utarbeidet retningslinjer som nevnt slik at disse er klare og tilgjengelige samtidig med en eventuell vedtakelse av de foreslåtte forskriftsendringene etter endt høringsprosess. Endringen av ordlyden fra «Vegdirektoratet» til «Statens vegvesen» innebærer ingen materiell endring i plassering av myndigheten til å stille vilkår til godkjenningen, da forvaltningspraksis har vært at myndigheten ligger til divisjonen, som ordlyden «Statens vegvesen» viser til. Øvrige tilsvarende henvisninger til «Vegdirektoratet» i forskriften vil bli foreslått endret i egen høring knyttet til Statens vegvesens tidligere organisasjonsendring.

4.2 Veiledning om oppfriskningsopplæringens innhold

4.2.1 Gjeldende rett

Kravet om oppfriskningsopplæring for kontrollører og innholdet i denne er en kodifisering av krav stilt i direktiv 2014/45/EU, som også den norske ordningen med periodisk kontroll av kjøretøy i hovedsak bygger på. Kravet om oppfriskningsopplæring finnes i direktivets vedlegg IV punkt 2 b, som også stiller krav om at medlemsstatene skal sikre at innholdet i oppfriskningsopplæringen gjør kontrollørene i stand til å vedlikeholde og friske opp nødvendige kunnskaper og ferdigheter knyttet til de emnene som grunnopplæringen består av.

Oppfriskningsopplæringen er i norsk rett regulert i kontrollopplæringsforskriften §§ 27 til 30. Formålet med oppfriskningsopplæringen følger blant annet av § 27 annet ledd:

Oppfriskningsopplæringen skal oppdatere, utdype og repetere kunnskap som er vesentlig for kontrollørens arbeid, med særlig vekt på kontrollinstruksen og endringer i teknologi og aktuelt regelverk.

Hovedmålet for oppfriskningsopplæringen gjenspeiler formålet i § 28, som sier at eleven skal «ha fått oppfrisket og oppdatert sine kunnskaper og ferdigheter til å utføre periodisk kontroll av kjøretøy» etter gjennomført oppfriskningsopplæring.

Oppfriskningsopplæringen er delt i to moduler, modul A og modul B, regulert i henholdsvis § 29 og § 30.

Modul A omhandler kontrollinstruksen:

Etter gjennomført modul A/modul AT/modul A Traktor skal eleven ha gjennomgått og fått oppdatert kunnskap om gjeldende kontrollinstruks.

Modul B tar for seg endringer i teknologi og regelverk:

Etter gjennomført modul B/modul BT/modul B Traktor skal eleven ha fått oppdatering på relevante endringer i kjøretøyteknologi samt endringer i regelverk av betydning for kontrollfunksjonen.

4.2.2 Statens vegvesens behovsvurdering

Selve utformingen av modulene er gjort relativt generell i forskriften, og opplæringen kan derfor fort bli noe ulik hos de forskjellige opplæringsvirksomhetene.

Statens vegvesen ser behov for å beskrive noe mer detaljert og spesifikt hva som bør ligge i oppfriskningsopplæringen for at den skal bli så lik som mulig uavhengig av hvilken opplæringsvirksomhet som gjennomfører den.

En slik presisering kunne vært gjennomført ved å detaljere selve beskrivelsen av modulene i forskriftsteksten, men faren er da at oppfriskningsopplæringen kan bli veldig statisk. Ettersom oppfriskningsopplæringens mål er å oppdatere elevene på de endringer som har skjedd i de senere årene, vil innholdet i opplæringen nødvendigvis måtte være dynamisk. Oppfriskningsopplæringen må tilpasses i takt med endringer i tekniske krav, endringer i krav til og gjennomføring av periodisk kjøretøykontroll og utviklingen knyttet kjøretøyteknologi.

Statens vegvesen finner derfor at det er behov for at en mer detaljert beskrivelse av hva Statens vegvesen anser bør ligge i oppfriskningsopplæringen, og at slik beskrivelse gis gjennom retningslinjer. Disse kan enkelt oppdateres i takt med de relevante endringene som skjer på både regelverk- og teknologisiden. Sammenlignet med prosessen for å få oppdatert en forskriftstekst er retningslinjer mer formålstjenlige i dette tilfellet. I tillegg er ikke retningslinjene ment å være en regulering av oppfriskningsopplæringens innhold. Retningslinjene skal være et hjelpemiddel og en veiledning for å lettere kunne identifisere de delene av faget som Statens vegvesen mener er nødvendig å være oppdatert på for å fortsatt ha tilstrekkelig kunnskap og ferdigheter til å gjennomføre periodiske kontroller på en god og riktig måte.

4.2.3 Nærmere om forslaget til endring

4.2.3.1 Endring i §§ 29 og 30: retningslinjer for oppfriskningsopplæringen

Statens vegvesen foreslår å regulere adgang til å gi nærmere retningslinjer om innholdet i og gjennomføringen av oppfriskningsopplæringen. Vi foreslår å plassere en slik hjemmel tilknyttet begge moduler, henholdsvis i både § 29 nytt tredje ledd og § 30 nytt tredje ledd:

Statens vegvesen kan gi nærmere retningslinjer for innholdet i og gjennomføringen av opplæringen.

4.2.3.2 Nærmere om retningslinjenes innhold

Statens vegvesen vil si noe mer om hva vi ser for oss at retningslinjer til oppfriskningsopplæringen skal inneholde.

Vi har vurdert det hensiktsmessig å grovt sett dele oppfriskningsopplæringen i fire relativt likeverdige emner i retningslinjene. To av emnene vil gjelde kontrollinstruksen og to vil gjelde endringer i kjøretøyteknologi og tekniske krav. Vi ser for oss at retningslinjene vil inneholde følgende:

Modul A/AT/A traktor – oppfriskning med særlig vekt på kontrollinstruksen

En teoretisk gjennomgang av kontrollinstruksen på 3–4 timer

En gjennomgang av endringer i kontrollinstruks og –veileder hovedsakelig fra de siste fem årene, siden oppfriskningsopplæringen skal gjennomføres hvert femte år. Som eksempler kan vi nevne at de færreste kontrollørene har hatt en gjennomgang av periodisk kontroll av lette tilhengere, ettersom disse først ble en del av kontrollordningen i forbindelse med innføringen av Tempo 100–godkjenning i 2022.

I tillegg vil Statens vegvesen kunne fremheve aktuelle punkter i kontrollinstruks/–veileder, som vi mener det vil være nødvendig med repetisjon av ut fra hva vi ser av ulik praksis, feil eller gjennom klager.

En praktisk gjennomgang av periodisk kontroll på 3–4 timer

En praktisk demonstrasjon, øvelse eller gjennomføring av periodisk kontroll på aktuelle kjøretøy. Statens vegvesen mener det bør være en fullstendig praktisk gjennomgang av alle kontrollpunktene i gjeldende kontrollinstruks.

Stikkord for denne delen er prosedyre for gjennomføring av kontroll, hvordan gjennomføre kontroll av de enkelte punkt, bruk av kontrollinstruks/–veileder mv. Opplæringen her kan også skje som en praktisk demonstrasjon, eksempelvis med etterfølgende gruppegjennomføring av en periodisk kontroll.

Målet er en oppfriskning av hvordan en periodisk kontroll skal gjennomføres, inkludert eventuelt nye/endrede kontrollpunkter.

Modul B/BT/B traktor –endringer i teknologi og regelverk

En teoretisk gjennomgang av endringer i kjøretøyteknologi på 2–3 timer

En gjennomgang av endringer i kjøretøyteknologi, som kan ha betydning for gjennomføring av periodisk kontroll. Fokuset her mener Statens vegvesen bør være på hvilken betydning disse endringene kan ha for selve utførelsen av periodisk kontroll og hvordan vi skal forholde oss til ny teknologi. Dette kan være alt fra spesielle forhold ved kontroll av nye elbiler, til nye systemer (eksempelvis nye førerstøttesystemer) og selvkjørende kjøretøy. Det kan også være mindre endringer, som likevel har betydning for hvordan vi kan gjennomføre enkelte kontrollpunkt – eksempelvis digitale-/kamaspeil osv.

En teoretisk gjennomgang av regelverk på 4–5 timer

Det skal også være en gjennomgang av endringer i regelverk av betydning for periodisk kontroll. Hovedelementet her vil være de tekniske kravene, og det vil inngå både repetisjon

av hovedtrekkene i tekniske krav, og ikke minst gjennomgang av nye tekniske krav de siste fem årene, som kan ha betydning for gjennomføringen av periodisk kontroll. Denne delen vil derfor i stor grad være i en kontinuerlig endring.

I tillegg til de tekniske kravene, må det også gis en repetisjon i andre aktuelle regelverk og i endringer knyttet til disse. Vi mener at denne delen også innbefatter en kort repetisjon av grunnlaget for periodisk kontroll (0-visjonen, direktivkrav mv), samt hvordan ordningen er bygd opp/organisert.

Utover dette vil retningslinjene gi noe mer detaljert veiledning på innholdet og gjennomføringen av oppfriskningsopplæringen på bakgrunn av endringer og oppdateringer vi ser at er relevante i kontrollmetode, teknologi og regelverk. Retningslinjene må som nevnt nødvendigvis være et dynamisk dokument og oppdateres ved behov for å fange opp endringer i de ulike emnene i fremtiden.

4.3 Utvide adgangen til å endre modulrekkefølge

4.3.1 Gjeldende rett

Kontrolloplæringsforskriften § 11, fjerde ledd lyder som følger:

Modulene skal gjennomføres i stigende nummerrekkefølge. Modul 6A, 6B og 6C kan likevel deles opp ved behov og gjennomføres når det passer best i forhold til den øvrige undervisningen.

Bestemmelsen åpner for å kunne dele opp den praktiske opplæringen, modul 6, og gjennomføre den som det passer innimellom de andre modulene. Ettersom utgangspunktet er at modulene «skal gjennomføres i stigende nummerrekkefølge», har adgangen til å dele opp modul 6, og gjennomføre denne mellom teoretiske moduler, i praksis blitt tolket som å være begrenset til å ikke kunne gjennomføres før modul 1 til 5.

4.3.2 Statens vegvesens behovsvurdering

Opplæringsvirksomhetene har lenge etterlyst muligheten for å legge deler av modul 6 også innimellom modulene 1 –5. Flere av opplæringsvirksomhetene har meldt det som mest praktisk å gjennomføre modul 7 og 8 helt eller delvis før modul 6, fordi man må ha et visst kjennskap til utstyr (modul 7) og IT-rutiner (modul 8) før man begynner på den praktiske opplæringen i selve kontrollen (modul 6).

Statens vegvesen finner at det er gode grunner for kunne dele opp modul 6 og gjennomføre den innimellom alle modulene, slik det passer med undervisningen. Vi ser verdien i å kunne bryte opp den teoretiske undervisningen med den praktiske. I tillegg kan det gi utbytte for forståelsen av det teoretiske at den knyttes opp mot gjennomført eller vist i praksis nærmere knyttet opp til teorien.

De øvrige modulene mener vi at fortsatt skal gjennomføres i stigende nummerrekkefølge, uten adgang til å dele dem opp.

4.3.3 Nærmere om forslaget til endring i § 11

Statens vegvesen foreslår at den praktiske opplæringen (modul 6) skal både kunne deles opp og kunne gjennomføre der det passer med den øvrige, teoretiske undervisningen.

Vi foreslår å endre ordlyden i § 11 fjerde ledd for å få frem disse mulighetene:

Modulene skal gjennomføres i stigende nummerrekkefølge. Modul 6A, 6B og 6C kan likevel gjennomføres når det passer best i forhold til den øvrige undervisningen og deles opp ved behov.

4.4 Elevantall ved nettbasert undervisning i virtuelt klasserom

4.4.1 Gjeldende rett

I forskriften § 3 stilles det generelle krav til gjennomføringen av grunn og oppfriskningsopplæringen. Blant annet beskriver tredje ledd at

Grunnopplæringen og oppfriskningsopplæringen kan gjennomføres med inntil 24 elever ved ordinær undervisning i klasserom. Praktisk undervisning i modul 6A, 6B og 6C i grunnopplæringen kan gjennomføres med grupper på inntil 6 elever samtidig.

Forskriften regulerer antallet elever tillatt ved ordinær klasseromsundervisning og tillater inntil 24 elever samtidig ved teoretisk undervisning i klasserom. Forskriften sier ingenting om elevantallet dersom undervisningen skjer digitalt i et virtuelt klasserom.

4.4.2 Statens vegvesens behovsvurdering

I løpet av overgangsperioden, med gjennomføring av tilpasset grunnopplæring, kom pandemien. Statens vegvesen fikk i den forbindelse forespørsel om tilpasset grunnopplæring kunne undervises digitalt, ved bruk av toveis kommunikasjon med kamera og lydenhet. For den tilpassede grunnopplæringen ble det akseptert at den teoretiske opplæringen kunne gjennomføres med opptil 12 elever samtidig for å sikre god kommunikasjon og oversikt over elevene. Elevantallet på 12 ble satt ved en oppjustering av elevantallet i 2020, etter en periode der undervisning i virtuelt klasserom var begrenset til 6 elever.

Statens vegvesen ser at det av samme grunn er hensiktsmessig å stille krav om et lavere elevantall for undervisning i virtuelt klasserom, enn for undervisning ved fysisk oppmøte, også for den teoretiske grunn- og oppfriskningsopplæringen.

4.4.3 Nærmere om forslaget til endring i § 3

Statens vegvesen foreslår å regulere antall elever tillatt ved nettbasert undervisning i virtuelt klasserom. Vi foreslår stille krav om et lavere elevantall for slik undervisning enn for undervisning ved fysisk oppmøte i § 3 tredje ledd.

Vi foreslår to endringsalternativer der nettbasert undervisning i virtuelt klasserom kan gjennomføres med inntil 6 eller 12 elever.

Vi ber om høringsinstansenes vurderinger av de to alternative forslagene til endring av § 3 tredje ledd:

Grunnopplæringen og oppfriskningsopplæringen kan gjennomføres med inntil 24 elever ved ordinær undervisning i klasserom. *Skjer teoretisk undervisning i virtuelt klasserom, kan grunnopplæringen og oppfriskningsopplæringen gjennomføres med inntil 6 elever.* Praktisk undervisning i modul 6A, 6B og 6C i grunnopplæringen kan gjennomføres med grupper på inntil 6 elever samtidig.

eller

Grunnopplæringen og oppfriskningsopplæringen kan gjennomføres med inntil 24 elever ved ordinær undervisning i klasserom. *Skjer teoretisk undervisning i virtuelt klasserom, kan grunnopplæringen og oppfriskningsopplæringen gjennomføres med inntil 12 elever.* Praktisk undervisning i modul 6A, 6B og 6C i grunnopplæringen kan gjennomføres med grupper på inntil 6 elever samtidig.

5 Økonomiske og administrative konsekvenser

Endringsforslagene i denne høringen er i hovedsak små justeringer og presiseringer av gjeldende reguleringer og innebærer derfor lite konsekvenser av økonomisk eller administrativ karakter. Forslag om retningslinjer for oppfriskningsopplæringen og adgangen til å undervise i den praktiske opplæringen der den passer med den øvrige undervisningen, uavhengig av modulrekkefølgen, mener vi gir opplæringsvirksomhetene mer fleksibilitet og veiledning i utformingen av deres undervisningstilbud, samt at det tilrettelegger for et likere innhold i opplæringen uavhengig av tilbyder.

Statens vegvesen ser at forslaget om krav om fast undervisningslokale for grunnopplæringen kan føre til at grunnopplæringen holdes ved færre lokasjoner og dermed kan gi økt reisevirksomhet og –kostnader for elevene. Statens vegvesen viser til at de godkjente opplæringsvirksomhetenes mer faste undervisningslokaler i dag har relativt god geografisk dekning og at det ikke er uvanlig at grunnopplæring i et yrke/fag krever noe reisevirksomhet.

Av administrative konsekvenser ser Statens vegvesen at fast undervisningslokale for grunnopplæringen vil kreve at opplæringsvirksomhetene inngår en avtale, eller annen dokumentasjon på egnet undervisningssted, på plass til godkjenningstidspunktet, i stedet for i etterkant av en godkjenning.

At undervisningslokalet skal vurderes på godkjenningstidspunktet vil for Statens vegvesen ikke utgjøre nevneverdig økt saksbehandling, selv også i de tilfellene der en opplæringsvirksomhet ønsker flere faste undervisningslokaler. Endringen fører derfor heller ikke til en økning av godkjenningsgebyret.

6 Høringsfrist

Vi ber om høringsinstansenes uttalelser innen 1. oktober 2022. Svar som kommer inn etter denne fristen, kan ikke påregnes å bli tatt hensyn til.

Hørings svar kan enten:

- lastes opp elektronisk under selve høringen på våre nettsider,
- sendes som e-post til firmapost@vegvesen.no eller
- sendes pr. post til:

Statens vegvesen
Trafikant og kjøretøydivisjonen
Postboks 1010 Nordre Ål
2605 LILLEHAMMER

Vennligst oppgi vårt referansenummer 22/118447, dersom hørings svar sendes inn via e-post eller per post.